

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА
ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА
ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ

2021 – 2028 г.

2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I.ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
II.ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА	4
III.АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И ИЗТОЧНИЦИ, КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ	5
1.ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ	5
1.1.МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ	5
1.2.КЛИМАТИЧНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ	6
1.3.ПРИРОДНИ РЕСУРСИ.....	6
2.ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОСНОВНИТЕ ПОЧВЕНИ ТИПОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ	7
3.АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ДЕГРАДАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ ВЪРХУ ПОЧВИТЕ И ТЕНДЕНЦИИ НА ПРОЯВЛЕНИЕ В ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ	9
3.1.ЕРОЗИЯ НА ПОЧВАТА.....	10
3.2.ВКИСЛЯВАНЕ НА ПОЧВАТА	12
3.3.ЗАСОЛЯВАНЕ НА ПОЧВАТА.....	13
3.4.УПЛЪТНЯВАНЕ НА ПОЧВАТА	13
3.5.НАМАЛЯВАНЕ НА ПОЧВЕНОТО ОРГАНИЧНО ВЕЩЕСТВО	13
3.6.ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ПОЧВАТА	14
3.7.ЗАМЪРСЯВАНЕ С НЕФТОПРОДУКТИ.....	16
3.8.ЗАМЪРСЯВАНЕ С ОТПАДЪЦИ	16
3.9.СВЛАЧИЩА.....	20
4.ВЛИЯНИЕ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ ОТРАСЛИ ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ	23
5.ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРАКТИКИ НА ОБРАБОТКА НА ПОЧВИТЕ, ТРАДИЦИОННИ ЗЕМЕДЕЛСКИ КУЛТУРИ, НАЧИН НА ТРАЙНО ПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМИТЕ	25
6.ПОЛИТИКИ ПО ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМИТЕ И ПОЧВИТЕ И РОЛЯТА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И СМЕКЧАВАНЕ ПРОЦЕСИТЕ НА ДЕГРАДАЦИЯ НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ ...	27
IV.ОБВЪРЗАНОСТ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО.....	28
V.SWOT АНАЛИЗ	32
VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ	33
VII.СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ.....	42
VIII. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ.....	44

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ДГС	Държавно-горско стопанство
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществени поръчки
ЗП	Закон за почвите
ЗРР	Закон за регионално развитие
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
МДК	Максимално допустими концентрации
НСИ	Национален статистически институт
ПОУПВП	Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
ХВП	Хранително – вкусова промишленост

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1 Географско местоположение на община Полски Тръмбеш.....	5
Фигура 2 Почвени ресурс в България	8
Фигура 3 Площи, заети от водоплощна ерозия в България	11
Фигура 4 Площи в България, заети от ветрова ерозия.....	12
Фигура 5 Карта на запасеността на почвата с органично вещество	14
Фигура 6 Регистрирани свлачища на територията на България към 2018 г	21
Фигура 7 Свлачище VTE26.53014.01 – “Между с. Обединение и с. Иванча, м. „Иванчански манастир“	22
Фигура 8 Свлачище VTR06.69780.02 “Път IV -51406 Стрелец – Петко Каравелово”	22
Фигура 9 Свлачище VTR06.69780.03 “ Път IV-51406 Стрелец–П.Каравелово, ЮЗ от Стрелец”	23

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) на община Полски Тръмбеш се разработва на основание чл. 26 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.). Програмата е програмен документ с дефинирани цели, приорити и мерки за практическо приложение на политиките за опазване на почвените ресурси на местно ниво, съобразно Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.). Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Полски Тръмбеш за периода 2021 – 2028 г., съгласно чл. 26 от ЗП.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (ПОУПВП) на община Полски Тръмбеш обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи. Програмата е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. и е в съответствие с целите и предвижданията на Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Генералната стратегическа цел, която се поставя в програмата е: “Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Полски Тръмбеш”.

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;
- Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.
- Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И ИЗТОЧНИЦИ, КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ

1.1. Местоположение на община Полски Тръмбеш

Община Полски Тръмбеш е разположена в североизточната част на Великотърновския регион в Централна Северна България. На изток граничи с общините Бяла и Стражица, на юг с община Горна Оряховица, на запад с община Павликени и на север с община Свищов.

Територията на Община Полски Тръмбеш е 463.660 кв. км. Тя заема 0.40% от територията на страната и 9.8% от Великотърновска област. Общинският център отстои на 45 км. от град Свищов, на 36 км. от град Велико Търново, на 35 км. от град Павликени, на 33 км. от град Горна Оряховица, на 22 км. от град Бяла и на 40 км. от град Стражица.

Общината се обслужва от два пресичащи се републикански първокласни пътя, републикански пътища от трети клас и общинска пътна мрежа с обща дължина в рамките на общината 138,4 км. Географското разположение на община Полски Тръмбеш е изключително благоприятно по отношение на транспортната ѝ обвързаност. Обслужвана от два първокласни (път I-3 и път I-5) и три третокласни пътища (Ш-407, Ш-502 и Ш-504), както и от магистрална жп линия (Главна железопътна линия №4 Русе – Подкова), територията на общината има много добра свързаност с националната транспортна мрежа.

Фигура 1 Географско местоположение на община Полски Тръмбеш

1.2. Климатични характеристики

Територията на общината попада в умерено-континенталната климатична зона. Най-характерните белези на климата тук са топло лято и студена зима, голяма годишна амплитуда на температурата на въздуха, пролетно-летен максимум и зимен минимум на валежите и ежегодна, сравнително устойчива снежна покривка. Студената и сравнително суха зима се обуславя от преобладаването на антициклонални обстановки.

Лятото е топло със средни юлски температури около 23 °С. При по-интензивни затопляния максималните температури достигат средно 29,1 – 29,6 °С. При преобладаване на малко облачно и слънчево време в условията на слабоподвижен антициклон, температурата на въздуха може да достигне до 42,4 °С. Зимата е най-сухият сезон, със средна сума на валежите 111 мм, с 20% от годишния валеж, което подчертава континенталния характер на климата.

Средногодишната температура на въздуха в района възлиза на +11,5 °С, като на най-топъл е месец юли, когато се наблюдава и най-високата средномесечна температура. Най-високата максимална температура измерена в района е 41,8 °С. Средномесечната минимална температура е 5,3 °С, всички зимни средномесечни температури са положителни с изключение на месец януари.

1.3. Природни ресурси

Водни ресурси

Общината попада в Дунавския район за басейново управление с административен център гр. Плевен, който включва водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки.

Важно място за водните ресурси в общината заема р. Янтра с притока си р. Елийска. По поречието ѝ са изградени помпени станции. Водосборният басейн на реката е 86 кв.км. Голяма част от водния баланс на общината е осигурен и от не напълно проучени подпочвени води. В общината има разкрити източници на дълбоко подпочвени минерални води с хипотермален произход /гр. Полски Тръмбеш и с. Обединение/. Температурата им се движи между 44°С и 47 °С, а общата минерализация е 3,5 – 5,7 г. в литър вода. Проучванията показват, че водоносният хоризонт започва от 750 m, а дебитът на минералната вода е 50 – 60 л/сек. Алкалният характер на водата притежава лечебно-профилактичен ефект и предимство за най-широкото оползотворяване. Лековитите стойности на минералната вода имат много добра мотивация при редица заболявания на опорно-двигателния апарат, стомашно-чревни заболявания, екземи и други.

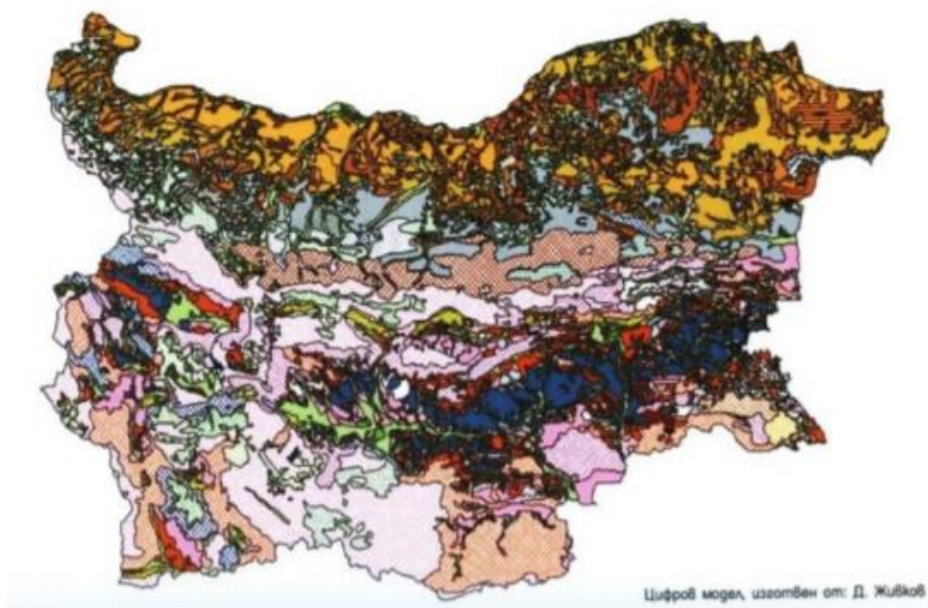
Полезни изкопаеми

За територията на община Полски Тръмбеш, най-често срещаните са ливадно-черноземни, карбонатно-черноземни и типичен чернозем. За поречията на река Янтра и Елийска са типични алувиално-ливадни почви. По-рядко се срещат тъмно-сиви и горско-ливадни почви. Обработваемите земи са с най-голям дял от общата площ на община Полски Тръмбеш, като земеделските територии са със значително по-висок дял от средния за страната. По данни от общинския план за развитие на община Полски Тръмбеш, общата площ на земеделската земя е 365 396 дка. От тях 306 989 дка са ниви, 8 591 дка са трайни насаждения, вкл. лозя, 49 816 дка – пасища, мери, ливади. Използваната земеделска площ – 301 480 дка.

2. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Полски Тръмбеш

По отношение на почвено-географското райониране на България, общината се отнася към Севернобългарска лесостепна почвена зона. За територията на община Полски Тръмбеш, най-често срещаните са ливадночерноземни, карбонатно-черноземни и типичен чернозем. За поречията на река Янтра и Елийска са типични алувиално-ливадни почви. По-рядко се срещат тъмно-сиви и горско-ливадни почви.

Обработваемите земи са с най-голям дял от общата площ на община Полски Тръмбеш, като земеделските територии са със значително по-висок дял от средния за страната. По данни от общинския план за развитие на община Полски Тръмбеш, общата площ на земеделската земя е 365 396 дка. От тях 306 989 дка са ниви, 8 591 дка са трайни насаждения, вкл. лозя, 49 816 дка – пасища, мери, ливади. Използваната земеделска площ – 301 480 дка.

Източник: Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

Фигура 2 Почвени ресурс в България

Алувиално-ливадни почви - са широко разпространени в заливните речни тераси. Образувани са върху поръозни алувиални наслаги и при постоянно и достатъчно овлажнение и ливадна растителност. Характеризират се с дебел хумусен хоризонт, като ежегодно се натрупват минерални вещества в почвените хоризонти.

Разпространени са върху I и II надзаливни тераси на реките на страната. Имат само един тънък повърхностен хоризонт – по-тъмен, до 10 см, след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сиво-жълт цвят и са много плодородни. Алувиалът представлява материал, който се формира от постоянно течащи

води. Той се натрупва по речната тераса като фин материал с богато органично и минерално съдържание, което му предава изключителна плодородност. Алувиално-ливадните почви са с дебел почвен хоризонт и високо съдържание на хумус.

Черноземни почви – черноземните почви са се оформили под влияние на ливадно-степна и лъсостепна растителност. Почвообразуващите скали в района на черноземните почви са предимно от лъсови образувания. Характерна особеност на черноземите е отделянето на карбонатите от скалната основа във вид на „карбонатен мицел“.

- **Обикновени черноземи** – формирали са се изцяло под въздействието на лесостепна растителност. Скалите върху които са се образували са разнообразни. С най-голямо значение е лъса, но се срещат още варовици и мергели. Тези почви са предимно дълбоки и много дълбоки, но на места по склоновете на платата и хълмистите части са по-измити и дълбочината им намалява. Механичният им състав варира в рамките на пясъчливо-глинести почви – от леко до тежко пясъчливо – глинести. Сумата от фракциите по-малки от 0.01 мм за А-хоризонт се дължи от 15.20% за пясъчливо-глинести почви, през 21.68% за средно-пясъчливо глинести.
- **Карбонатен чернозем** - Карбонатните черноземи от крайдунавския район се характеризират със средно мощен хумусен хоризонт – 45-80 см. В източната част на крайдунавския район (Беленско и Русенско) мощността на хумусния хоризонт, е по-малка – 25-35 см. Карбонатните черноземи имат средно пясъчливо глинест механичен състав, като се наблюдават колебания на механичния състав в зависимост от механичния състав на лъса, лъсовидните пясъчливи глинени или мергелните глинени. Характерна особеност на карбонатните черноземи е липсата на плътни хоризонти по техния профил, което обуславя сравнително по-леко придвижване на почвения разтвор, следователно и на лесно разтворимите хранителни вещества, за което трябва да се държи сметка при торенето. Водният режим на карбонатните черноземи не е благоприятен. Макар че сборът на годишните валежи е около 500 мм, вследствие на континенталния климат (високи температури през лятото, силни и бързо изсушаващи почвата ветрове) недостигът на влага е ограничителен фактор на добивите.

3. Анализ на въздействието на деградационните процеси върху почвите и тенденции на проявление в община Полски Тръмбеш

Почвата е ограничен, незаменим и практически невъзобновим природен ресурс, който изпълнява редица функции, които играят важна роля за поддържане на равновесието в природата и съществуването на човешкото общество.

В зависимост от факторите на почвообразуване – биотични и абиотични се формира почвена покривка с различна мощност на почвения профил и хумусния хоризонт, с различен механичен състав, почвена реакция, структура, различно

съдържание и запасеност с органично вещество и хранителни елементи, различни, водни, въздушни и топлинни режими.

Деградацията на почвата включва протичането на редица процеси, които водят до пълно или частично нарушаване на една или повече от нейните функции. Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите и включват: ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища.

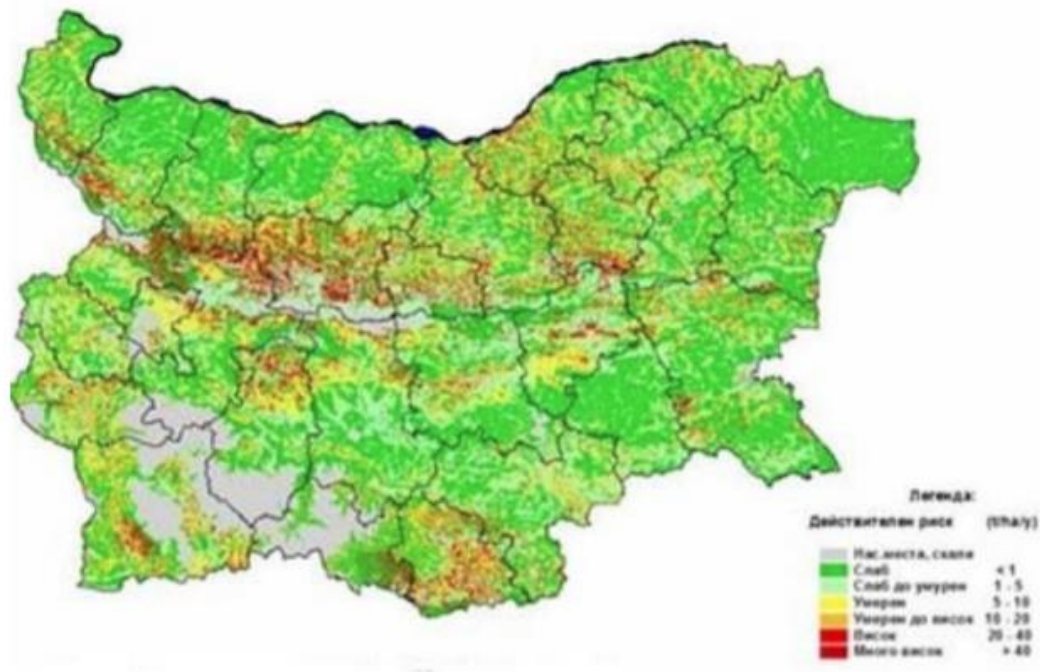
3.1. Ерозия на почвата

Като най-сериозна заплаха за деградацията на почвите в България се определя ерозията, което произтича от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията да отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообръщения.

Ерозията влияе съществено върху екологичните и икономически функции на почвата. Негативното въздействие се дължи на намалената мощност на хумусния хоризонт и дълбочина на коренообитаемия слой, пониженото съдържание на органично вещество, количество на хранителните елементи и запаси на почвена влага, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора; загуба на биоразнообразие; замърсяване на водните течения, поява на еутрофикация, акумулация на наноси в по-долу лежащите територии по склоновете.

Водоплощна ерозия

Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация. Над 65 % от почвите в България проявяват средна до много силна податливост на ерозия (Фигура №3)

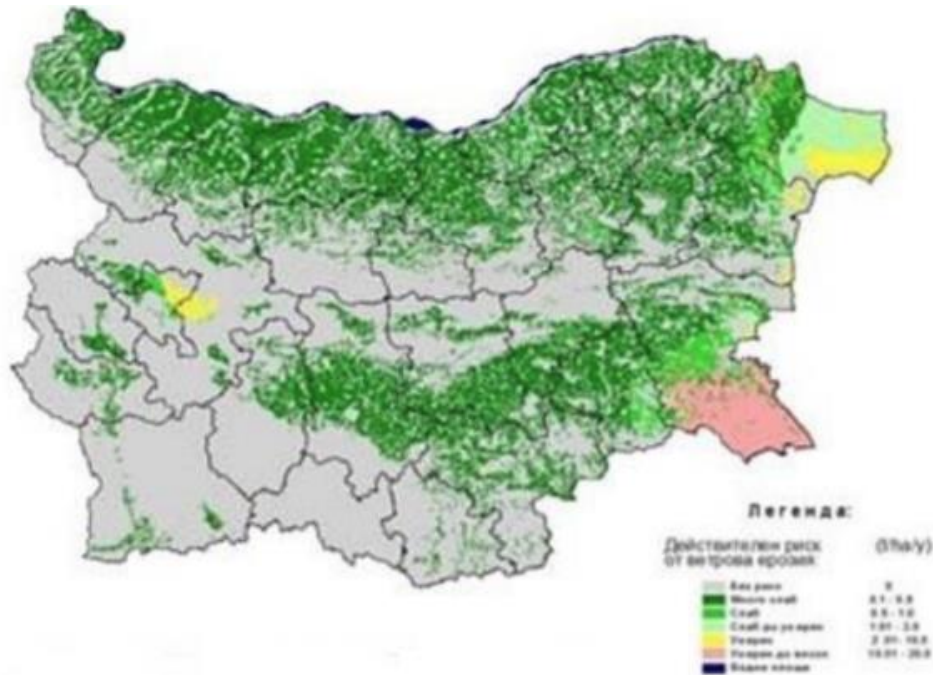
Фигура 3 Площи, заети от водоплощна ерозия в България

Ерозирали терени в общината се наблюдават предимно в наклони и обезлесени райони, като скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи на процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори.

Незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-интензивни ерозионни процеси в сравнение с почви под горска покривка. Широколистните насаждения в горския фонд, със своите водозадържащи функции имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси.

Ветрова ерозия

За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха. Площите в България, засегнати от ветрова ерозия са представени на следващата фигура.

Фигура 4 Площи в България, заети от ветрова ерозия

По данни на РИОСВ Велико Търново за района на Великотърновска и Габровска област, на ветрова ерозия са подложени над 80 хил. дка. земи, предимно в равнинните и обезлесените части на Свищовска, Павликенска и Полскотръмбешка общини. Обикновено на 4-5 години веднъж през пролетта силни ветрове и суховеи отнасят стотици тонове плодородна почва, което довежда до загуби на хумус, торове и засети култури

3.2. Вкисляване на почвата

Вкисляването на почвите се дължи на емисии от промишлени процеси, природни биохимични цикли, а за обработваемите почви - и от едностранчивото (без фосфор и калий) торене с азотни торове. За ограничаване на развитието на процеса на вкисляване при обработваемите почви е необходимо прилагане на подходящи модели на торене. При изоставените терени се налага ограничаване на процесите на ерозия, прилагане на стопански решения за увеличаване на почвеното плодородие и извършване на варуване, съобразно конкретните условия на засегнатите площи. До осемдесетте години на миналия век държавата предприемаше действия, чрез финансиране на мероприятия целящи намаляване и ограничаване на вкислените почви (варуване, гипсуване) на засегнатите райони и прилагане на подходящо екологосъобразно земеделие. Понастоящем тези мерки са силно ограничени.

Почвите във Великотърновска и Габровска области варират от слабо до средно кисели. За територията на общината няма данни за вкислени, засолени или механично увредени почви.

3.3. Засоляване на почвата

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на воднорастворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Предвид, че този деградационен процес се наблюдава на ограничени територии с близки минерализирани подземни води или е вторично проявен при неправилно торене и напояване, той не представлява значим проблем за почвите.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на община Полски Тръмбеш се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и на практика не се наблюдават засоленни площи.

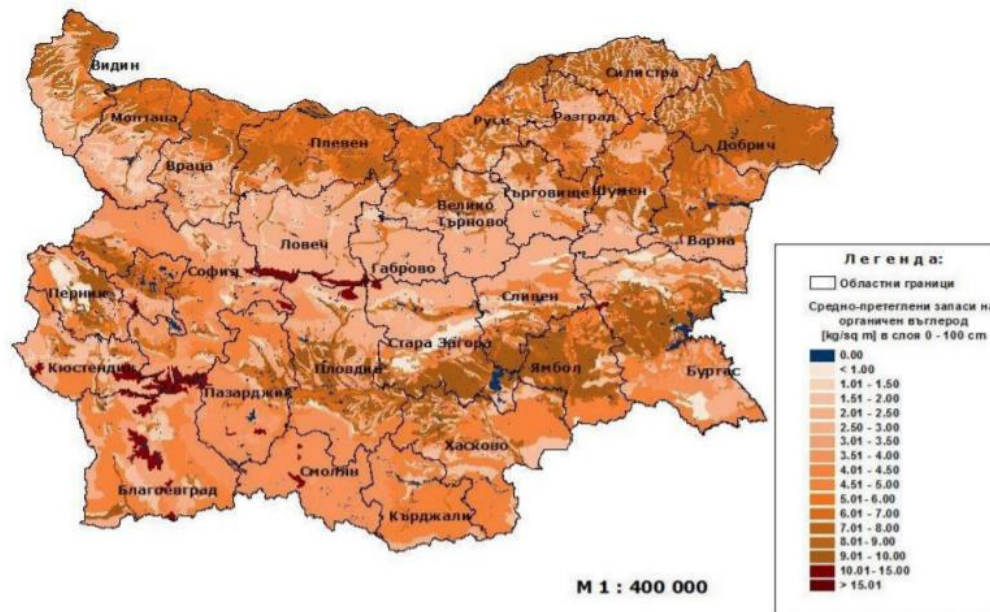
3.4. Уплътняване на почвата

Негативното въздействие на уплътняването се изразява в понижена аерация на почвата, свързана с нарушаване на водно-въздушния и топлинния ѝ баланс, намаляване на водопропускливостта и понижаване на почвеното плодородие. Уплътняването на почвата води и до намаляване потенциала на повърхностния отток, с което се повишава интензивността на водно-ерозионните процеси и рискът от наводнения. В страната няма мониторингови данни по отношение уплътняването на почвите. Според експертни оценки се приема, че около 506 000 ha (4.5 %) от почвите в страната са засегнати от този деградационен процес. В община Полски Тръмбеш няма информация за площи, механично уплътнени, а като цяло в България не съществува тенденция за увеличаване на площите с уплътнени почви.

3.5. Намаляване на почвеното органично вещество

Почвите играят важна роля в кръговрата на въглерода на земята, тъй като съдържат голяма част от запасите на въглерод. Това е важно не само за глобалния баланс на въглерода, но също така и за настоящия и бъдещ продуктивен потенциал. Почвите от селскостопанския фонд силно се различават по концентрация на въглерод и свързаните с това свойства.

На фигура №5 е представена карта на запасеността на почвите с органично вещество в kg/m² за слоя 0 – 100 cm. Съгласно представената по-долу карта, най-висока е запасеността при тип Черноземи, разпространени за територията на Варненска област и вариращи в границите от 7.01 – 8.00 до 9 - 10 kg/m² за слоя 0 – 100 cm

Фигура 5 Карта на запасеността на почвата с органично вещество

3.6.Замърсяване на почвата

Замърсяване с тежки метали

Различните почви имат различна устойчивост към химическо замърсяване, поради което концентрациите на тежки метали – „предохранителни“, „максимално допустими“ и „интервенционни“ са определени в зависимост от редица показатели на почвата като рН, механичен състав, дълбочина, начин на ползване на земите – обработваеми, постоянно затревени, населени места, паркове, спортни площадки и индустриални/ производствени терени (Наредба 3 от 12 август 2008г.). Съгласно данните от проведените наблюдения по пунктове в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), почвите в страната са в сравнително добро екологично състояние по отношение на замърсяванията с тежки метали.

През 2019 г. по указания на ИАОС – София, Регионалната лаборатория е извършила пробонабиране и анализ на почвите от 5 пункта: с. Морава в община Свищов, с. Буря в община Севлиево, с. Ст. Стамболово в община П. Тръмбеш, с. Разпоповци в община Елена и гр. Стражица. От тези пунктове са взети общо 30 бр. почвени проби, на които са извършени 480 бр. анализа по заложените показатели. Широкомащабният мониторинг - I ниво включва анализ на следните показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елемент - общ азот, общ фосфор, нитратен азот, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност, гранулометричен състав, както и тежки метали – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен, живак. След анализ на резултатите е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Замърсяване с радиоактивни елементи

Замърсяването на почвите с радионуклиди е свързано главно с прилагания в миналото *in situ* метод за екстракция на уран чрез сондажи и използване на сярна киселина като разтворители.

Почвите, замърсени с радионуклиди, са концентрирани около площадките за добив на уран (понастоящем закрити). След прекратяването на уранодобива и уранопереработката във всички обекти са изпълнени редица дейности по биологична рекултивация. На територията на общината не са установени почви, които да са замърсени с радиоактивни елементи.

Замърсяване с органични замърсители

Излезлите от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност представляват опасни отпадъци и за тях се прилагат съответните разпоредби на ЗУО, касаещи третиране на тези отпадъци. Едни от основните устойчиви органични замърсители са хлорорганичните пестициди, които масово са използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век. След прекратяване на дейността на ТКЗС и АПК след 1990 г., в България възниква въпросът за съхраняване и обезвреждане на останалите количества неизползвани препарати за растителна защита (ПРЗ).

С финансовата помощ на МОСВ и МЗХ през последните години в община Полски Тръмбеш бяха обособени площадки, където надеждно и екологосъобразно се съхраняват около 50 000 кг забранени и излезли от употреба пестициди.

Таблица 1 Количества ПРЗ (налични на територията на община Полски Тръмбеш към 2020 г.)

№	Населено място	Община	Количество на ПРЗ в кг (м ³)
1	с. Павел	Полски Тръмбеш	3 бр. – 6000 кг (12 м ³)
2	с. Обединение	Полски Тръмбеш	14 бр. – 28 000 кг (56 м ³)
3	с. Климентово	Полски Тръмбеш	8 бр. – 16 000 кг (32 м ³)

Източник: РИОСВ – Велико Търново

Складовете за съхранение на негодни за употреба продукти за растителна защита (ПРЗ), събрани от територията на общината се съхраняват единствено в херметически затворени стоманобетонни кубове.

При проверките на складовете за съхранение от страна РИОСВ – В. Търново е констатирано, че те са добро състояние. Обекти са обезопасени със стабилни огради, снабдени със знаци за опасност, и с изготвени актуални аварийни планове. За всеки обект има назначени със заповеди на кмета на общината отговорни лица, които водят стриктна отчетност на количествата съхранявани пестициди в отчетни книги, заверени от Директора на РИОСВ – В. Търново.

Общината подава до ИАОС отчет за количествата съхранявани в складовете ПРЗ по Приложение 12 на Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

От 2021 г. отчетността за количествата съхранявани продукти за растителна защита се извършва от Националната информационна система за отпадъци.

3.7.Замърсяване с нефтопродукти

Регистрират се ограничени локани замърсявания на почвата с нефтопродукти, предимно като разливи около бензиностанции, но техните площадки са запечатани и не представляват опасност за компонентите на околната среда. За територията на община Полски Тръмбеш няма терени, трайно замърсени с нефтопродукти.

3.8.Замърсяване с отпадъци

За територията на община Полски Тръмбеш, нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) все още съществува въпреки предприетите мерки и положените усилия от страна на общината.

При установяване на нерегламентирано замърсяване с отпадъци, служители от общинската администрация изготвят констативни протоколи до сметопочистващите фирми, обслужващи съответния район/населено място, с предписания за почистване на замърсяването.

Експерти от РИОСВ Велико Търново също извършват периодични проверки на речните легла и прилежащите територии и при установяване на нерегламентирано замърсяване, задължават кметовете на общините да предприемат действия за почистването им, както и недопускането на последващо замърсяване.

При извършване на проверките по чистотата на населените места от експертите на РИОСВ, констатираните видове отпадъци са основно от битов характер, голям е процента и на строителните отпадъци, биоразградимите и животинска торова маса.

Въпреки усилията, които полагат общината, все още е недостатъчен контролът от тяхна страна за недопускане на замърсяване на почвите със смесени битови и строителни отпадъци.

В изпълнение на Проект № BG16M1OP002-2.010-005 „Рекултивация на депо за битови отпадъци на Община Полски Тръмбеш , финансиран по процедура BG16M1OP002-2.010 „Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело С-145/14“, приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на Европейския съюз, с изпълнител „Евроразвитие“ ДЗЗД гр. София се осъществява рекултивация на общинското депо в общината. Стойността по проекта е 1 704 835.43 лева съфинансиране от ЕФРР и 300 853.30 лева национално съфинансиране. Стойността на техническата рекултивация и мониторинг, съгласно

подписания договор с изпълнителя, възлиза на 1 369 481,71лв, а на биологичната – 24 759,16 лв.

Основната цел на проект BG16M1OP002-2.010-0005-C01 „Рекултивация на депо за битови отпадъци на Община Полски Тръмбеш“, е чрез рекултивацията на общинско депо за битови отпадъци в община Полски Тръмбеш, с площ 24 006 кв. м, да се постигне възстановяване компонентите на околната среда, засегнати от дългогодишната експлоатация на депото след рекултивацията му; икономически, екологични и социални аспекти от възстановяването на околната среда; мониторинг на компонентите на околната среда в обхвата на депото.

Конкретни цели на проекта са:

- Закриване на съществуващо сметище, намиращо се на територията на община Полски Тръмбеш и извършване на техническа и биологична рекултивация на нарушения терен;
- Почистване на площите заети с отпадъци от засегнати имоти, извън определената площадка за извършване на рекултивация на депото;
- Намаляване на неблагоприятното въздействие чрез ограничаване на емисиите, отделяни от тялото на депото, отвеждане и пречистване на замърсените води и ползване на терена като зелена площ;
- Предпазване на отпадъчното тяло на депото от проникване на повърхностни води, прекратяване на отнасянето на леките фракции от депото и разпиляването им в околното пространство, опазване на повърхностните и подземните води и атмосферния въздух от замърсяване, създаване на подобен на околното пространство ландшафт;
- Създаване на условия за контрол и мониторинг на процесите, протичащи в депото и подземните води.

Деяностите се извършват на три етапа – Техническа рекултивация, Биологична рекултивация и Мониторинг. Съгласно проекта, техническата рекултивация включва дейности, както следва:

- предепониране на битовите отпадъци;
- отпадъчно тяло с дебелина 3,98-4,94 m с откоси, оградено от опорни диги от уплътнени земни маси;
- горен изолационен екран от: 0,20 m изравнителен слой от уплътнени земни маси, газдренажни лъчи, вкопани в отпадъчното тяло, изкуствен геоглинен екран от бентонит с плътност не по-малка от 3500 g/m², дренажен слой за чисти повърхностни води от дренажен геокомпозит, 0,70 m подхумусен слой от земни маси и 0,30 m хумусен слой.

Технологична последователност на техническата рекултивация е както следва:

Почистване и подравняване на терена под проектното тяло на депото и оградните съоръжения, с обща площ е 16.757 dka, а обемът на подравнителните работи - 8 380 m³. Изграждане на оградните съоръжения - диги. Предепониране, вертикално планиране, подравняване и уплътняване на отпадъците. Изграждане на системата за събиране и отвеждане на биогаза. За отвеждане на образувалият се биогаз от тялото на сметището се предвижда изграждане на 3 бр. газови кладенци. Изграждане на горния изолационен екран и дренажната система за чисти повърхностни води. Изграждане на рампи/спусъци за достъп до равнинната площ на рекултивирането депо.

Мониторинг

Целта на Плана за контрол и мониторинг на депата е да осигури минималните изисквания за мониторинг, които трябва да се провеждат, за да се провери, че процесите в рамките на депото протичат в съответствие с очакванията и системите за защита на околната среда функционират в съответствие с предназначението им.

Екологичните условия се намират под силното влияние на въздушните замърсители от точковите и неорганизираните източници, под влияние на отпадъчните водни потоци, процесите, които протичат в депонираните отпадъци, културата на работещите и контрола от страна на компетентните органи.

За съществуващите депа, на които са натрупани над 15 000 m³ отпадъци се предвижда провеждане на контрол и мониторинг на депото, съобразно изискванията на Приложение № 3 към чл. 3, ап. 2, т. 3, чл. 11, ал. 1, чл. 12, чл. 15, ал. 1, т. 3, чл. 21, ал. 4, чл. 40, ал. 1, т. 1 и чл. 44, ал. 2 на Наредба № 6 от 13.09.2013 год. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, в т.ч.:

- ниво и състав на подземните води, чрез осигуряване на минимум един пункт за мониторинг на подземните води над депото и най-малко два пункта за мониторинг под депото, по посока на естествения отток, вкл. мониторинг на състава на дренажните води;
- потенциални газови емисии и атмосферно налягане (CH₄, CO₂, O₂, H₂S, и др.)
- слягания на повърхността на тялото на депото.

Зоните, подлежащи на контрол в депата за отпадъци са основно три:

I-ва зона - външната среда около депото за отпадъци (климат и микроклимат);

II-ра зона - сметищното тяло;

III-та зона - подземното пространство под и около него.

Обект на контролните измервания в първата зона са: валежи и изпарения; температура (минимална и максимална); сила и посока на вятъра; повърхностни изтичания и

измивания на материалите; химичният и микробиологичният състав на повърхностните води.

Втората група обхваща геотехнически параметри свързани с устойчивостта на сметищното тяло. Параметри като слягане или движение на откоси са от първостепенно значение за цялостната сигурност и безопасното съществуване на рекултивирането депо. Контролираните величини във втората зона са: ефективност на средствата за отвеждане на биогаза; слягане и устойчивост на отпадъчните маси (особено за тези над кота терен).

В третата зона се контролират: ненарушеността на повърхността и рекултивирания терен на депото; слягането в основата на депото.

Биологична рекултивация

Биологичната рекултивация включва всички дейности, свързани с усвояването на терена от растителност и създаване на условия за устойчива екосистема, близка до естествената. Тя се изпълнява като комплекс от агротехнически, агрономически, лесовъдски и мелиоративни мероприятия за възстановяване на деградирания ландшафт и продуктивността на рекултивирания площ за определен период след изпълнение на техническата рекултивация.

Целта на рекултивацията е да оформи подходящ ландшафт, да предпази околната среда от замърсяване и да даде възможност за подходящо използване на територията, като част от равнинно-хълмистия и крайречен ландшафт на района.

С предвидените биологични рекултивационни мероприятия се цели:

- Укрепване на земното покритие от горния изолационен слой на технически рекултивирането депо и постигане на дълговременната му устойчивост; е максимално изолиране на отпадъците;
- вписване на рекултивирането депо за неопасни отпадъци в околния ландшафт.

Биологичната рекултивация на депата за отпадъци се провежда чрез затревяване на покритите със земни маси и почва изолирани повърхности на отпадъците, а също - чрез внасяне на дървесна и храстова растителност - там където дълбочината на почвопокрития слой е достатъчна за развитие на кореновата система на видовете и без опасност за нарушаване на изолацията на отпадъците, както и върху почистените от отпадъци площи, прилежащи на тялото на депото.

Затревяване е предвидено на 23 580 m² от технически рекултивираната площ (тялото на депото за отпадъци със склоновете му). В съответствие с условията на средата и качествата на земните маси за рекултивация е предвидено рекултивацията да се провежда е повишени норми на тревните смеси - 10 - 13 kg/da, като се предлага следния вид състав на тревна смеска:

Червена власатка	Festuca rubra	3 kg
Овча власатка	Festuca ovina L.	2 kg
Ливадна метлица	Poa pratensis L.	2 kg
Обикновен райграс	Lolhim perene L.	2 kg

Бяла детелина

Trifolium repens L. 3 kg

Предложените треви и тревната смеска са невзискателни към богатството на почвата, сухоустойчиви и използвани у нас за създаване на пасища върху терени, овлажнявани само от атмосферни води. Част от тях са универсални за създаване на тревно покритие върху рекултивирани площи. Тревните сукцесии са по-динамични и естествено коренните видове ще изместят тези, които не подхождат на тревната фитоценоза.

Технологичният ред за изпълнение на дейностите по изграждане на тревните площи е следният:

I година (от есен до есен)

- Подготовка на тревното легло - окопаване, подравняване с гребло;
- Внасяне на минерален тор /фосфорния и част от азотния/
- Засяване на тревната смес
- Внасяне на останалото количество торове
- Косене - двукратно
- поливане - ежемесечно - май - септември, 3-4 пъти месечно II и III година
- Торене - м. Април
- Торене - м. май (юни)
- Косене – трикратно
- Поливане - ежемесечно -май - септември, 2-3 пъти месечно при продължително засушаване

Не се предвижда засаждане на дървесно-храстова растителност нито по повърхността на депото за отпадъци, нито в периферията му с противоерозионни цели.

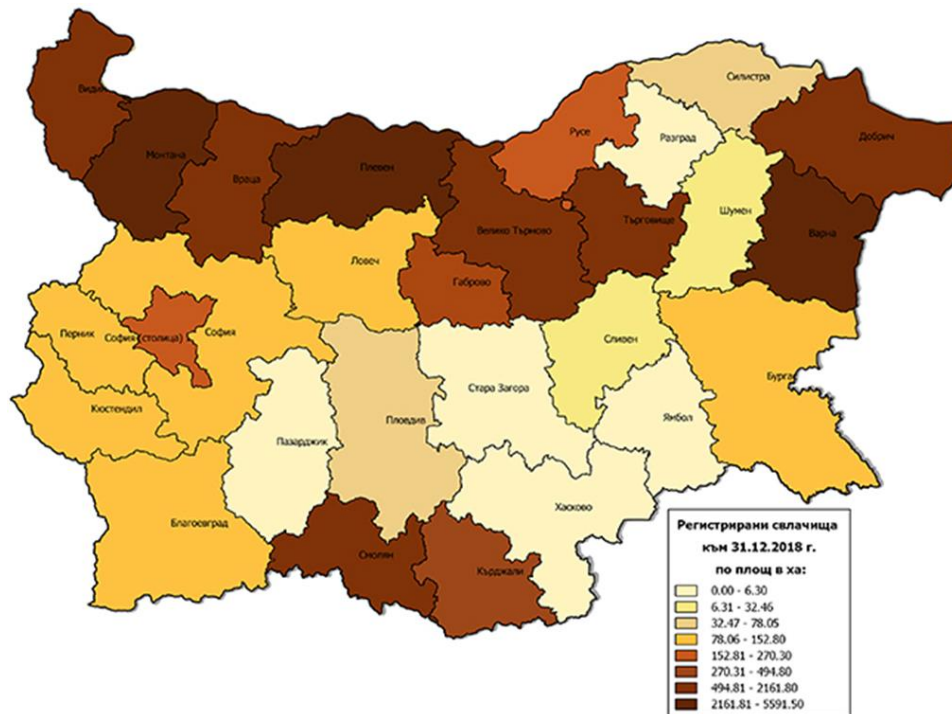
Към настоящият момент е приключила техническата рекултивация на общинското депо за неопасни в община Полски Тръмбеш, съгласно протокол за приемане от 16.11.2021 г. на приемателна комисия, назначена със Заповед № РД-01-09-11338/05.11.2021 г. на Кмета на община Полски Тръмбеш.

3.9. Свлачища

Свлачищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Активизирането на свлачищата се обуславя от неблагоприятни природни явления като земетресения, движения на разломи, колебания в нивата на подземни води и др. В отключването на свлачищните процеси въздействие може да окаже и човешката дейност – при извършване на дълбоки изкопи, прекарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и др. Като цяло в България тенденцията е към увеличаване на свлачищните процеси, като те обикновено се засилват след снеготопене и обилни валежи.

На следващата карта е представено разпределението на площите в страната, засегнати от свлачищни процеси. (фигура №6).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Източник: ИАОС

Фигура 6 Регистрирани свлачища на територията на България към 2018 г.

На територията на община Полски Тръмбеш има регистрирани три¹ свлачища в землищата на с. Петко Каравелово и Иванча. В таблицата по-долу е представена информация за вида на свлачището, годината на регистриране, местонахождение, големина и др. по данни на „Геозащита ЕООД“ гр. Плевен към 2021 г.

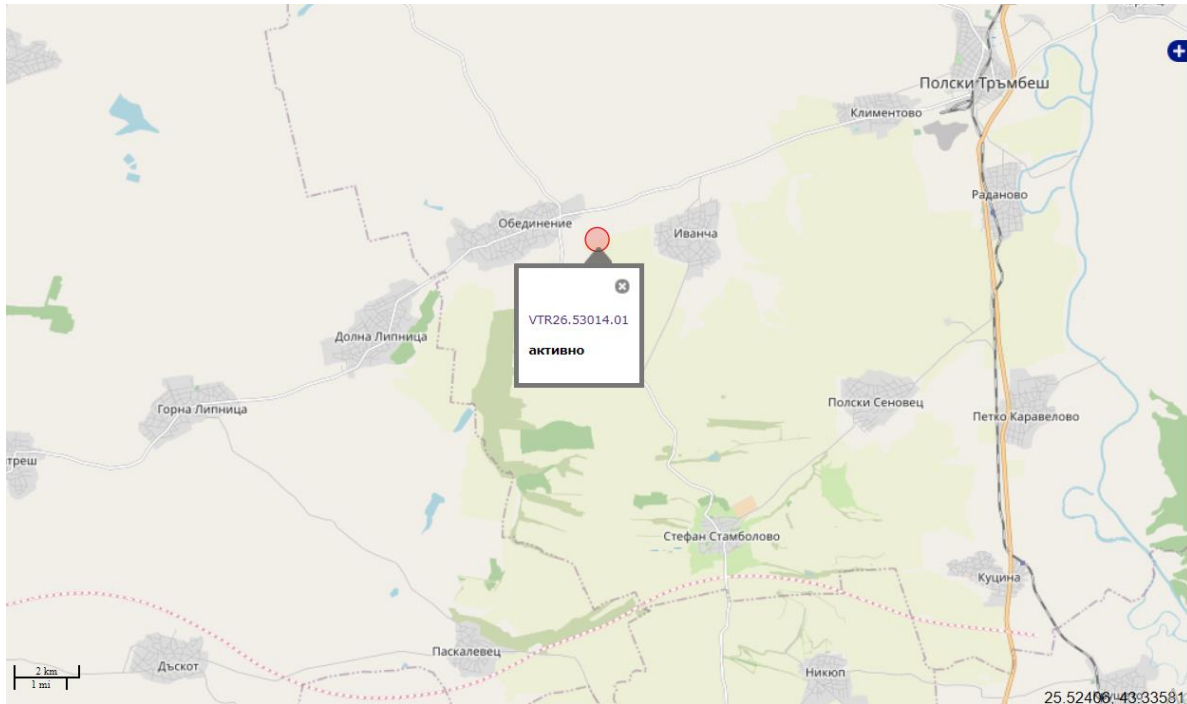
Таблица 2 Регистрирани свлачища на територията на община Полски Тръмбеш към 2021 г.

№	Местоположение	Национален идентификатор	Възраст	Година на регистриране
1	Между с. Обединение и с. Иванча, м. „Иванчански манастир“	VTR26.53014.01	Съвременно	2013
2	Път IV -51406 Стрелец – Петко Каравелово	VTR06.69780.02	Съвременно	2000
3	Път IV-51406 Стрелец–П.Каравелово, ЮЗ от Стрелец	VTR06.69780.03	Съвременно	2006

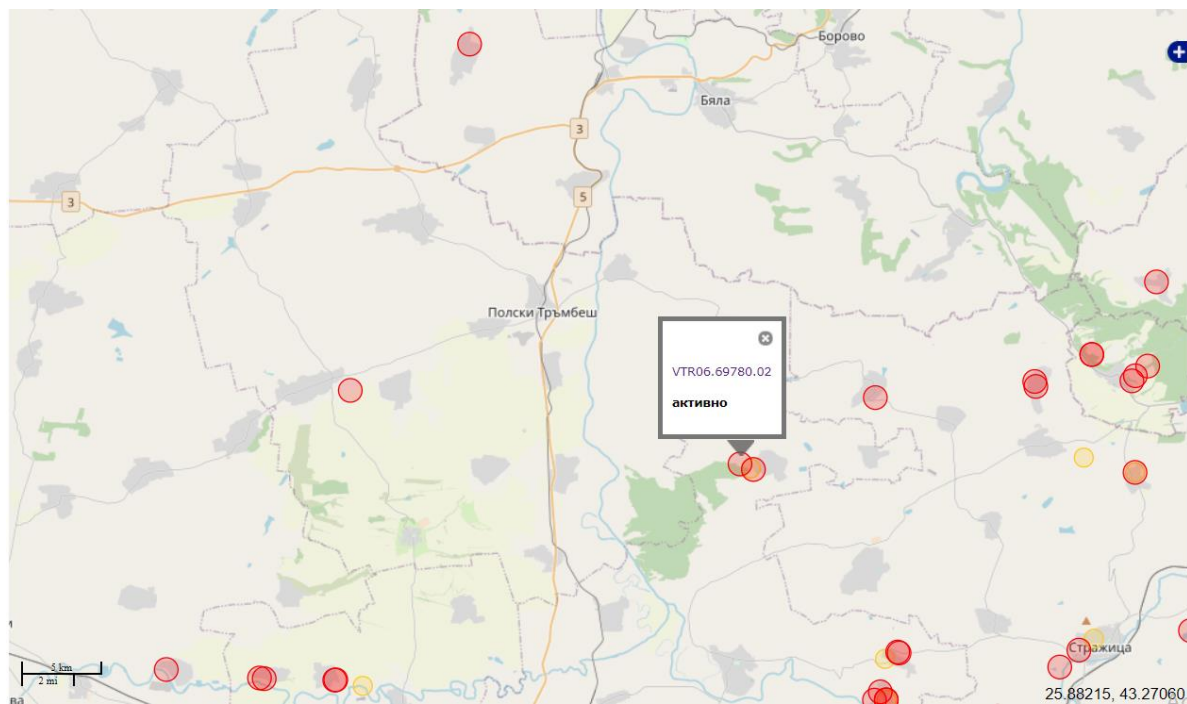
Източник: Геозащита ЕООД – клон Плевен

¹ Данните на Геозащита ЕООД, гр. Плевен към 2021 г.

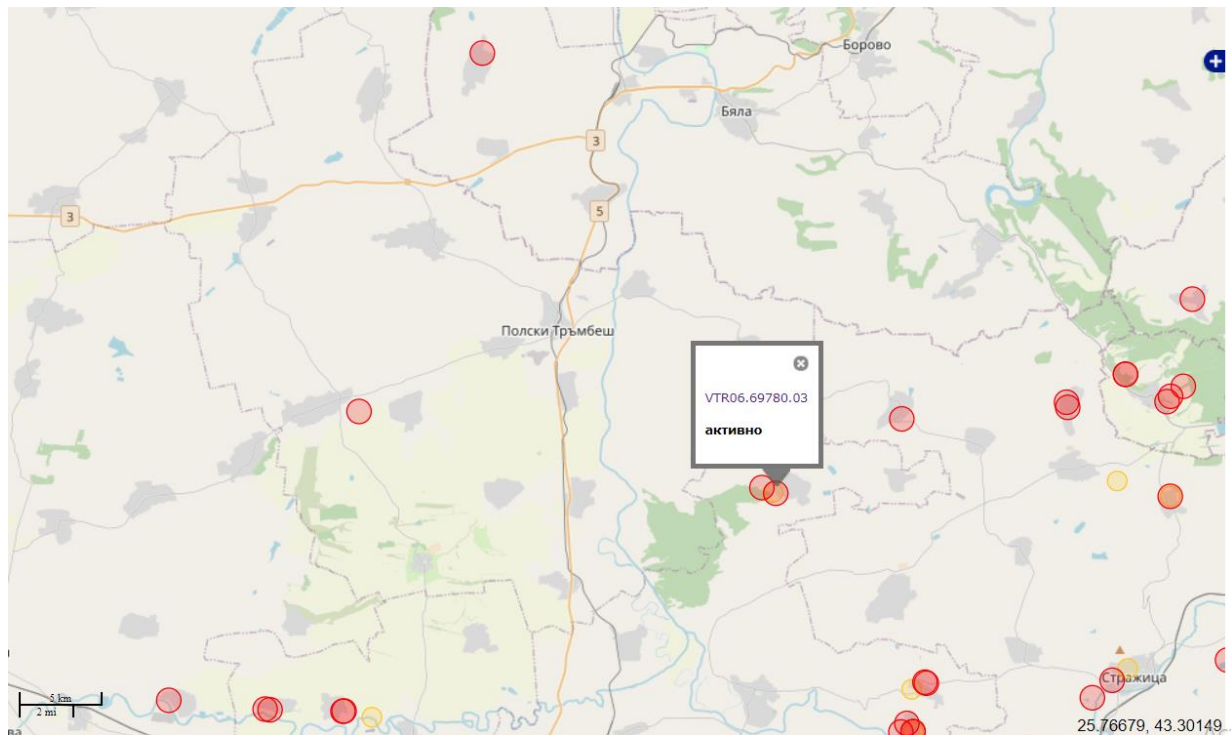
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Фигура 7 Свладище VTR26.53014.01 – “Между с. Обединение и с. Иванча, м. „Иванчански манастир“

Фигура 8 Свладище VTR06.69780.02 “Път IV -51406 Стрелец – Петко Каравелово”

Фигура 9 Свладище VTR06.69780.03 " Път IV-51406 Стрелец–П.Каравелово, ЮЗ от Стрелец "

Изводи

- На територията на общината не са налични почви, замърсени с тежки метали;
- На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата в следствие на употребата на пестициди;
- Няма информация за заблатени почви;
- Ерозионни процеси са слабо развити и се дължат на различната гъстота на речната мрежа, характерът на основните скали и почвата, както и нерационалното използване на пасищата и горите;
- Вкисляване на почвите не е констатирано;
- Почвите на територията на общината са характеризират с добра запасеност с почвено органично вещества.

4. Влияние на селскостопански отрасли върху състоянието на почвите в община Полски Тръмбеш

Първичният сектор (селско, горско и рибно стопанство) е традиционен за общината и интензификацията на растениевъдството води до добрите икономически показатели достигнати от сектора. Селското стопанство е представено от растениевъдството и животновъдството. Основен ресурс за развитие на селското стопанство и на неговия основен подотрасъл – растениевъдство, е земеделската земя. В баланса на територията на общината, земеделските земи са 383442 дка., което е 82,7% от общата територия на общината. Обработваемите земи са 279 791 дка. или 73%.

Разпределението на обработваемата земя по площи и култури е дадена в следващата таблица:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Таблица 3 Разпределение на земеделски земи в община Полски Тръмбеш

Общо за общината и по землища/села и град/	Използвана земеделска площ		Обработваема земя		Зърнени култури		Технически култури		Фуражни култури		Ягоди, пресни зеленчуци (вкл. картофи) и цветя		Лозя и трайни	
	Стопан- ства (брой)	Площ (дка)	Стопан- ства (брой)	Площ (дка)	Стопан- ства (брой)	Площ (дка)	Стопан- ства (брой)	Площ (дка)	Стопан- ства (брой)	Площ (дка)	Стопан- ства (брой)	Площ (дка)	Стопан- ства (брой)	Площ (дка)
гр. Полски Тръмбеш	19	12304	19	8534	15	6559	11	1121	4	834	8	6	1	14
с. Климентово	29	18442	29	14145	28	4624	5	9400	5	111	9	10		
с. Обединение	24	55276	24	41551	22	37776	3	3725	1	30	3	20		
с. Иванча	28	26991	28	19268	23	5489	6	13309	4	50	12	420		
с. Каранци	22	19298	22	13318	14	7920	2	5383	2	10	2	5		
с. Орловец	10	22247	10	13686	8	4466	2	7815	2	7	3	10		1388
с. Страхилово	67	48802	67	35768	53	7678	48	27599	48	461	8	30		
с. Масларево	40	28327	40	20384	38	18884	36	1084	4	139	4	160	1	117
с. Вързулица	19	16036	19	13742	12	10695	10	3027	1	10	3	10		
с. Повел	27	44744	27	34156	22	16177	20	17921	6	28	3	30		
с. Раданово	18	23633	18	12754		5070		7488		16		20		160
с. Петко Каравелово	28	22354	28	13329		4511		8755		48		15		
с. Куцина	23	19143	23	11833		2432		8626		343		20		80
с. Стефан Стамболово	16	21502	16	18686		6685		11558		433		10		
с. Полски Сеновец	31	36830	31	28637		6852		21355		390		40		

Източник: ОУП Полски Тръмбеш

От посочените данни се вижда, че най-голям дял от обработваемата земя е заета от техническите и зърнени култури, съответно 49,4% и 46,5% от обработваемата земя. Тази тенденция с малки изменения в пропорциите е валидна от 2010 година до момента. В растениевъдният баланс фигурират зеленчуковите и трайни насаждения.

Растениевъдството във Полски Тръмбеш се развива добре, общината разполага с богат поземлен ресурс – като количество и като качество. Основната част от обработваемите земи са с благоприятни качествени характеристики по отношение на общ азот, лесно достъпен фосфор и калий, съдържание на хумус и калциев карбонат, рН във водата и калиев хлорид, всички те се определят въз основа на почвени анализи.

На територията на общината, отглеждането на култури се извършва с прилагането на пълна механизация – от подготовката на площите до прибирането на реколтата /за пшеница, еченимк, слънчоглед, царевича и др./

За разглеждания регион (територията на община Полски Тръмбеш) селскостопанския отрасъл не оказва влиянието върху състоянието на почвите в общината. Като антропогенен фактор върху замърсяването на почвата в областта може да се разглежда нередовна оран, лоша селекция на селскостопански култури и насаждения, принудително отглеждане на култури, които се отглеждат на наклонен терен, обезлесяване и други фактори, които водят до ерозивни процеси. В резултат на изброените по-горе антропогенни дейности съществува опасност от унищожаване на големи площи от най-плодородната земя, в т.ч. намаляване на производственият и капацитет.

5. Земеделски практики на обработка на почвите, традиционни земеделски култури, начин на трайно ползване на земите

Съгласно нормативните уредби на Република България основното предназначение на териториите на една община, определени с общите устройствени планове са: урбанизирани територии /населени места и селищни образувания/, земеделски територии, горски територии, защитени територии и нарушени територии за възстановяване.

В структурата на община Полски Тръмбеш видовете територии са разпределени както следва:

НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНИЯ ЕЛЕМЕНТ	Площ на съществуващи елементи		Площ на проектни елементи	
	в ха	в %	в ха	в %
I. ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
1. Жилищни функции	1742,01	3,76	1745,03	3,76
2. Обществено-обслужващи функции	5,77	0,01	5,77	0,01
3. Производствени дейности	151,03	0,33	154,41	0,33
4. Складови дейности	57,97	0,13	57,97	0,13
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	2,02	0,00	2,02	0,00
6. Озеленяване, паркове и градини, гробища	26,80	0,06	28,17	0,06

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА
ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

7. Спорт и атракции	34,36	0,07	34,36	0,07
8. Комунално обслужване и стопанство	1,74	0,00	4,04	0,01
9. Земеделски територии, в т.ч.:	39203,2	84,55	39247,33	84,65
9.1. обработваеми земи - ниви	32592,7	70,30	36732,54	79,22
9.2. обработваеми земи - трайни насаждения	888,70	1,92	6670,31	14,39
9.3. необработваеми земи	5577,30	12,03	5621,43	12,12
9.4. др. земи	144,50	0,31	987,02	2,13
10. Горски територии, в т.ч.:	4100,80	8,84	4100,50	8,84
10.1. гори	4012,60	8,65	4012,30	8,65
10.2. др. горски	88,20	0,19	149,47	0,32
11. Водни площи	740,50	1,60	740,50	1,60
12. Транспорт и инфраструктура	237,30	0,51	245,10	0,53
14. Територии за добив на полезни изкопаеми, депа	61,70	0,13	0,00	0,00
ОБЩА ПЛОЩ	46365,2	100,00	46365,20	100,00
II. ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				
А. Територии за природозащита	25048,8	38,54	25048,8	38,54
Б. Защитени територии за опазване на КИН	3,38	0,00	3,38	0,00
В. Територии с особена териториалноустройствена защита	0	0,00	0	0,00
Г. Територии за възстановяване и рекултивация	29,4	0,11	91,1	0,14
Д. Територии с активни и потенциални свлачища и срутища	0	0,00	0	0,00
Е. Други нарушени територии	0	0,00	0	0,00
Ж. ОБЩА ПЛОЩ по т. Г, Д, Е с отчитане на припокриването	29,4	0,13	91,1	0,14

Източник: ОУП Полски Тръмбеш

Най-голям е относителния дял на земеделската земя –39203,2 ха, в т.ч. 32592,7 ха обработваеми земи (ниви), 888,70 ха – трайни насаждения и 5577,30 ха необработваеми земи.

Основната цел на класическото селскостопанско производство е да увеличи максимално добива на единица земеделска площ. За да постигне тази цел, класическото селско стопанство изразходва огромни количества невъзобновяеми природни ресурси и енергия в своя производствен процес, както и различни видове агрохимикали - пестициди, минерални торове и др. Пестицидите са химически съединения или смеси, които се използват за елиминиране, контрол и унищожаване на растителните и други видове вредители. За разлика от повечето замърсители, които се въвеждат в околната среда без конкретна цел, пестицидите се въвеждат с намерението да помогнат на хората в „борбата“ с вредните микроорганизми и многобройни вредители с цел увеличаване на добивите.

Внесените в почвата пестициди могат, в зависимост от дозата и вида на използвания препарат, да променят състава на почвената микрофлора. Почвените фунгициди и фумиганти обикновено имат отрицателен ефект върху почвената микрофлора. Общ показател за ефекта на пестицидите върху микрофлората е биологичната активност на почвата или интензивността на дишане на почвата (сорбция

на O₂/кислород, отделяне на CO₂/въглероден диоксид). Хербицидите се разлагат сравнително бързо в почвата и прилагането им в препоръчителни дози не влияе неблагоприятно върху микрофлората на почвата. При въвеждането им в почвата в увеличени дози, се появява временно прегрупиране на състава на микрофлората. Характерът и степента на действие се обуславят от свойствата на препарата, съдържанието му в почвата, почвата и климатичните условия.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на община Полски Тръмбеш се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

6. Политики по опазване на земите и почвите и ролята за предотвратяване и смекчаване процесите на деградация на почвите в община Полски Тръмбеш

За територията на община Полски Тръмбеш, съгласно чл. 13, т.10 от Закона за почвите, оторизираната организация - РИОСВ Велико Търново, осъществява контрол върху производствените дейности, водещи до засоляване, вкисляване и замърсяване на почвите от производствени дейности. Съгласно чл.5, ал.4 от Закона за почви, Директорите на РИОСВ:

1. провеждат мониторинг на почвите на регионално ниво с обхват и съдържание, утвърдени със заповед на министъра на околната среда и водите;
2. осъществяват контрола, съгласно Закона за Почвите, Закона за опазване на околната среда и Закона за управление на отпадъците на територията на РИОСВ;
3. осъществяват контрол за провеждане на собствен мониторинг по чл. 29, ал. 1 от ЗП;
4. осъществяват превантивен и текущ контрол;
5. правят предложения за включване на площи с увредени почви в регистъра на площите с увредени почви и участват в тяхната инвентаризация;
6. подпомагат процеса на разработване и отчитане изпълнението на Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;
7. осигуряват участието на представителите на РИОСВ във:
 - а) комисиите за промяна предназначението на земята съгласно чл. 17, ал. 4 от Закона за опазване на земеделските земи;
 - б) комисиите за рекултивация на нарушени терени съгласно чл. 19, ал. 3 и 4 от Правилника за прилагане на Закона за опазване на земеделските
 - в) общинските и областните експертни съвети по устройство на територията и във връзка с чл. 13, т. 1 и 2 от ЗП;
 - г) (изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) техническите съвети при регионалните дирекции по горите за приемане на решения относно

Политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се осъществява на регионално ниво от областните управители, а на местно ниво - от кметовете на общини. Кметовете на общини:

1. разработват и изпълняват програмите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за общината
2. правят предложения за включване на площи с увредени почви в регистъра по чл. 21 от Закона за почвите;
3. осъществяват контрола по чл. 31, ал. 1, т. 6. (изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците)

Понастоящем за територията на община Полски Тръмбеш се прилагат някои от следните мерки за защита от ерозия и опазване на земите от замърсяване, които обхващат следните дейности:

- на територията на ДГС се извършват залесителни мероприятия с цел бързото възстановяване на ландшафта и овладяване на ерозионните процеси.
- почистване на локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около население места.
- Рекултивация на нарушени терени и стари общински депа;

IV. ОБВЪРЗАНОСТ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Почвата, като компонент на околната среда, е неразривно свързано с опазване на водите, чистотата на въздуха, управление на отпадъците. Опазването на почвите е неразделна част от цялостната политика за опазване на околната среда в страната. В тази връзка при разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) са взети предвид следните нормативни документи:

1.) **Закон за почвите** - е рамков закон за опазването на почвите и техните функции, тяхното устойчиво ползване и възстановяване като компонент на ОС, позовавайки се на следните принципи: екосистемен и интегриран подход; устойчиво ползване на почвите; приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции; прилагане на добри практики при ползването на почвите; замърсителят плаща за причинените вреди; информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им. Рамковият закон за почвите определя компетентните органи и дефинира техните компетенции при осъществяването на

държавната политика по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на национално, регионално и местно ниво.

2.) *Закон за опазване на околната среда (ЗООС)* - регламентира държавната политика по опазване на околната среда и интегрирането ѝ в секторните политики. ЗООС е рамков закон, който регламентира основните положения и принципи на управлението на обществените отношения, свързани с опазването на околната среда. В Раздел III-ти Опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на Глава трета (Опазване и ползване на компонентите на околната среда и управление на отпадъците) са включени всички теми, свързани с опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвата, които гарантират ефективна защита на човешкото здраве и на функциите на почвата, като се отчита, че почвата е ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс.

3.) *Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия* - В нея се определят редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучване на площи със замърсена почва (Закон за почвите, съгласно чл. 20, ал. 2 във връзка с чл. 12, т. 6 - замърсяване на почвата). Инвентаризацията и проучванията на площи се извършват с цел да се определят площите със съмнение за замърсяване на почвите и площите с доказано замърсени почви, които да бъдат подложени на мерки за въздействие. В зависимост от проучванията се регламентират мерки за: възстановяване, ограничителни, защитни, както и мерки за обезопасяване. Със съмнение за замърсяване в страната са определени около 1438 места.

4.) *Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви.* - С наредбата се определят редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучвания на площи с почви, увредени от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване и намаляване на почвеното органично вещество; необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия за земеделски и горски земи. Инвентаризацията и проучванията се извършват с цел да се установят площите с потенциални и действителни рискове за увреждане на почвите и нарушаване на техните функции в резултат на деградационните процеси.

5.) *Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите* - е специализираната Наредба, въвеждаща система за оценка на замърсяването на почвата, базирана на равнището на концентрация на индивидуалните замърсители в почвата (неорганични и органични). Определят се три равнища на концентрация за всеки замърсител при 3 стойности на рН, изразени като числени стойности именно: предохранителни, максимално допустими и интервенционни стойности.

6.) **Наредба № 4 за мониторинг на почвите**, с която се урежда редът за провеждане на мониторинг на почвите, чрез създаване на Национална система за мониторинг на почвите (НСМП). Тя е част от Националната система за мониторинг на околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информация за почвите, както и поддържането на информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. Целта е оценка на актуалното състояние на почвите, своевременно идентифициране, анализ и прогнозиране развитието на деградационните процеси. НСМП предоставя информация за провеждане на ефективна национална политика и обслужва обществените нужди от информация за състоянието на почвите и тяхното изменение.

7.) **Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт**

На рекултивация подлежат всички обекти разписани в чл. 11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи: рудници, кариери и други земи с нарушен почвен профил; стуроотвали, хвостохранилища, сметища и други депа за отпадъци; стари корита на реки; трасета на изоставени канали, пътища, железопътни линии и строителни площадки, след демонтаж на инженерните съоръжения, облицовки и горно строене. Рекултивацията на земите е двуетапен процес, който включва техническа и биологична рекултивация. С нея се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване. При невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

8.) **Закон за опазване на земеделските земи** - с него се уреждат опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и се определят условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Законът обръща внимание главно върху опазването на функциите на земеделските земи в селското стопанство. Глава трета „Възстановяване и подобряване на продуктивните качества на земеделските земи“ представя и контролира нарушенията на тези земи от промишлено, урбанизационно и друго антропогенно естество. При изпълнения на проекти е приемливо, при определени обстоятелства, да се въведе изискване за оценка на риска от възникване на ерозионни процеси.

9.) **Закон за водите** – Този закон урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения. Той е твърде широкообхватен и третира въпроса за собствеността на водите, концесиите, проблемите и програмите, свързани с питейното водоснабдяване, хидромелиоративните системи и водните обекти; обръща внимание на всички фактори, които могат да причинят риск от замърсяване на повърхностните и подземни води, риск от наводнения, ранни системи за

предупреждение от бедствия и аварии. Това налага управление на водите на национално и басейново ниво.

10.) Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници - Издава се на основание чл. 135, т. 5 от Закона за водите и отменя Наредба № 2 от 2000 г. за опазване на повърхностните и подземни водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (обн., ДВ, бр. 87 от 2000 г.). Със заповед на министъра на околната среда и водите № РД-146/ 25.2.2015 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони.

11.) Наредба № 18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделските култури - С наредбата се определят изискванията към качеството на водите за напояване, техният мониторинг и контрол за спазване на изискванията за качеството на водите. Наредбата е остаряла и не кореспондира нито с действащите административни структури в МЗХ, нито с регламентирането на брутни поливни и напоителни норми. МЗХГ е стартирало поредица от действия, които ще доведат и до привеждане на наредбата в съответствие с основните нормативни актове в страната. Законодателството в областта на водите е изчерпателно и хармонизирано с останалото законодателство, свързано с почвите и не са необходими изменения и допълнения.

12.) Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - Урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на отпадъците.

При разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) на община Полски Тръмбеш, освен законовите изисквания, са взети предвид и редица европейски и национални стратегически документи, в т.ч.:

- Тематична стратегия по опазване на почвата (Thematic Soil Strategy) (COM (2006) 231).
- Предложение за Рамкова директива по почвите (Soil Framework Directive (COM(2006) 232).
- Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа.
- Методология за стратегическо планиране в Р. България, април 2010 г., Съвет за административна реформа.
- Национална програма за развитие: България 2030 г.;
- Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

- Трети Национален План за Действие по изменение на климата (2013 – 2020 г.);
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 – 2022 г.;
- Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).
- Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) 2016 – 2020 г. и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016 – 2020 г. и тяхната актуализация
- Други;

На местно ниво, Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) на община Полски Тръмбеш има връзка със следните стратегически документи:

- Програма за опазване на околната среда на община Полски Тръмбеш с период 2021 – 2028 г.
- Програма за управление на отпадъците на община Полски Тръмбеш с период 2021 – 2028 г.;
- Общински план за развитие на община Полски Тръмбеш 2014 – 2020 г.
- Общ устройствен план на община Полски Тръмбеш;
- Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Полски Тръмбеш
- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Полски Тръмбеш
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Полски Тръмбеш;

V. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз. Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - Липса на почви, замърсени с тежки метали; - Липса на заблатени и засолени почви; - Липса на киселини почви; - Липса на свлачищни процеси; - Почвено-климатичните характеристики дават възможност за отглеждане на зърнено-технически култури; - Висока степен на използваемост на земеделските земи; - Направена е инвентаризация на всички видове Б-Б кубове и складове за негодни за употреба ПРЗ - Правят се ежегодни проверки от РИОСВ за замърсяване на почвената покривка, както регулярни така и по сигнал; - Почвите са в добро екологично състояние по отношение на замърсяването с устойчиви органични замърсители; 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатъчно кадри и административен капацитет на общината за управление на почвите; - Замърсяването с отпадъци и опожаряването на стърнища и суха тревна растителност е основна причина, водеща до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> - Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; - Благоприятни условия за развитие на биоземеделие; - Управление на финансови инструменти от ЕС, които насърчават земеделието и устойчивото ползване на земите. 	<ul style="list-style-type: none"> - Непълно усвояване на финансовите инструменти на ЕС, насърчаващи земеделието, устойчивото ползване на земите и опазването на почвите; - Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; - Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване;

VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите. Значителните увреждания на почвите се считат за необратими, или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват

прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване. Акцентът следва да се постави върху превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве е другото основно предизвикателство.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, кисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за подобряване на знанието и повишаване на информираността, споделянето на добри практики между страните членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда, включително за риска, който носи замърсена почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

Във връзка с посочените предизвикателства и извършените по-горе анализи на състоянието на почвите настоящата Програма си поставя следните цели и приоритети:

ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСА ЦЕЛ: „Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Полски Тръмбеш“

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;
- Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.
- Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ: Изпълнението на приоритетите ще съдейства за намаляване на вредното антропогенно въздействие, ограничаване и предотвратяване на по-нататъшно увреждане на почвените функции и устойчиво ползване на почвите. Изпълнението на предвидените мерки, в съответствие с посочените по-горе приоритета се очаква да минимизират риска за околната среда и човешкото здраве, в резултат на намаляване на броя на замърсените места и възстановяване на увредени почви, ще се подобрят знанието и повиши информираността на заинтересованите страни за почвите, ще се споделят добри практики между тях и представители на други страни-членки на ЕС; ще се подобри контрола на местно ниво за опазването на почвите.

СРЕДСТАВА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ: За постигане на целите на програмата е разработен План за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране. Планът обобщава необходимите ресурси за реализацията на програмата и представлява финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението му от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация. Ресурсите за реализацията на Плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за опазването, устойчиво ползване и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА
ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

възстановяване на почвите на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл в Плана за действие не са включени в пълен обем финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ
ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;								
1. Повишаване капацитета на общинската администрация по отношение на опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почви.	Ежегодно след приемане на програмата	5	Държавен бюджет, Общински бюджет, Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	Служителите на местно имат необходимия административен капацитет по отношение на ефективно управление на почвените ресурси	Повишен капацитета на служителите от областните и общински администрации	Брой обучени служители	МОСВ, МЗХГ	Община, Научни организации, НПО
2. Обмен на знания и добри практики по проблемите по опазване, устойчиво ползване и управление на почвите.	Ежегодно след приемане на програмата	5	МОСВ, Държавен бюджет, общински бюджет	Осъществен обмен на знания и добри практики на национално, ЕС и международно ниво по проблемите по опазване и устойчиво управление на почвите.	Брой проведени информационни срещи/семинари/ конференции	Брой служители от общинската администрация	МОСВ, МРРБ	Община
3. Ефективен превантивен, текущ и последващ контрол по опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите, които ги увреждат	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Изпълнение на агажменти на кмета на общината, произтичащи от ЗП	Недопускане на увреждане на почвите, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвата	Брой направени предписания. Брой наложени санкции. Намалена площ на увредени почви	Община	Областни администрации
4. Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища <u>и</u>	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Предотвратена загуба на органично вещество следствие от незаконно палене на стърнища.	Недопускане на пожари в стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания	Община, РСПБЗН	Областни управители, РИОСВ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ
ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
<u>отпадъци по улици, паркове и зони за отдих</u>						Брой санкции за периода		
Приоритет 2: Предотвратяване и ограничаване на ерозионни процеси								
5. Създаване на защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край канали, пътища и др. за защита от ветрове.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, Донорски организации, Бизнес, ПРСР, Общински бюджет	Ограничена ерозия в земеделските имоти, ограничено количество на твърд отток в каналите, крайпътните канавки и пътища-та.	Ежегодни данни за земеделски площи и пътища в ha, защитени от ветрове .	Площ в (ha), със създадени линейни залесявания Данни за площите общо за периода	МЗХГ, Община	Земеделски стопани, Бизнес
6. Възстановяване и поддържане на крайречните гори чрез осигуряване на периодични заливания, при необходимост и временно отваряне на диги и изграждане на специални канали, с цел запазване на крайречните местообитания.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	ОПОС, Донорски организации, Бизнес, Общински бюджет	Ограничена ерозия на брегови и земеделски земи, съхранено биоразнообразие, стабилни екосистеми	Брой финансирани проекти, Ежегодни данни за броя на проектите	Площ (ha) възстановени крайречни гори и влажни зони	МЗХГ, МОСВ	Община, Земеделски стопани
7. Усвояване на ерозиранни земи за отглеждане на алтернативни култури – лекарствени, етеричномаслени, агролесовъдство.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Частни инвестиции, ПРСР, Общински бюджет	Намалени площи с пустеещи земи, ограничена степен на ерозия и повишени добити от получена продукция.	Площ в ha на ерозиранни пустеещи земи, заети с алтернативни култури – ежегодни данни.	Ерозиранни пустеещи земи в ha усвоени за отглеждане на лекарствени, етеричномаслени култури и агролесовъдство – общо за периода	МЗХГ,	Община
8. Възстановяване и поддържане на полезащитните горски пояси	Ежегодно след	150	Бюджет на МЗХ и ИАГ;	Подобряване на почвените характеристик и в	Възстановени и поддържани нископродукти	Площ с възстановени и поддържани	МЗХГ, Община	Областни администрации

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ
ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
и извършване на нови противоерозионни и залесявания върху нископродуктивни и земи, изоставени земеделски земи, голи, ерозирани и застрашени от ерозия площи, извън горските територии, съобразно условията на средата.	приемане на програмата		Общински бюджет	резултат на проведените мероприятия по предотвратяване на ерозионни процеси и опазване на почвите.	вни земи, стабилизирани екосистеми	полезащитни горски пояси, площ залесени територии, текущо за годината		
9. Закриване и рекултивация на нерегламентиран и сметища и депа за отпадъци, неоттоварящи на нормативните изисквания.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет,	Опазване чистотата на почвите, водите и въздуха възстановяване на функциите на почвените	Контрол на осъществяването о на техническа и биологична рекултивация	Брой закрити и рекултивирани сметища за периода	Община	РИОСВ
10. Разработване и изпълнение на пилотни и демонстрационни проекти, с цел събиране, синтезиране, разпространение и прилагане на нови, нетрадиционни успешни мерки, добри практики и/или управленски подходи в областта на битовите отпадъци	До 2028 г.	Съгласно проект	ПОС 2021 – 2027, общински бюджет	Общество с нулеви отпадъци и повишаване съдържанието на органично вещество в почвите от пилотните обекти	Изпълнение на демонстрационен проект за прилагане на добри практики	Приложени добри практики, успешни мерки и управленски подходи	Община	Оператори на площадки
Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване								
11. Залесяване на земи с ниска категория, негодни за земеделско ползване (агроресовъдство)	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, Общински бюджет, ПРСР	Залесени площи на негодни за земеделско ползване почви	Приложение на различни техники на агролесовъдство на земите с пониска категория –	Залесени площи (ha) от земите с пониска категория.	МЗХГ, Община	

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ
ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Мярка/действие	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
					ежегодни данни в ha	Общо за периода		
12. Разработване на проекти за финансиране на дребномащабни напоителни системи.	До 2028 г.	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР* 2014-2020	Създадени условия за напояване	Брой разработени проекти за финансиране на дребномащабни напоителни системи	Брой финансирани дребномащабни напоителни системи	МЗХГ, Община	БАН
13. Залесяване на горите, пострадали от природни бедствия	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР* 2014-2020	Намалено отрицателното въздействие на сечи, съхнене, паша и други видове ползване на горите върху устойчивостта на земите.	Брой финансирани проекти, отпуснати средства за възстановяване на горски площ	ha гори, върху които са проведени мероприятия за възстановяване	МЗХГ, Община	Собственици на земи
Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите								
14. Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	ежегодно	20	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общински бюджети	Информирани и ангажирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	брой на проведените семинари/информационни кампании	Брой проведени информационни кампании за периода	Общини	НПО, Научни организации
15. Провеждане на консултации от общините на всички етапи с обществеността и други заинтересовани страни в процеса на разработване на областни и	До 2028 г.	20	Държавен бюджет, ОПОС 2021 - 2027	Заинтересованите страни са включени в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване,	Провеждане на консултации с обществеността по отделните етапи на разработването на Областните и	Всички програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване	Общини	Обществено с тта и засегнатите страни.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ
ТРЪМБЕШ 2021-2028 Г.

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите				устойчиво ползване и възстановяване на почвите.	Общински програми и	на почвите са консултирани с обществеността		

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПОУПВП е отговорност на кмета на общината. С оглед на действащата административна структура на Община Полски Тръмбеш, изпълнението на ПОУПВП ще се осъществява от експерти от общинската администрация на Община Полски Тръмбеш, на които са възложени функции, свързани с екологията и опазването на околната среда.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПОУПВП и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи: Общинския съвет, кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество) ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация. Получената информация се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, догълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Полски Тръмбеш, правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите или общо за политиката по околна среда, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на другите конкретните политики.

Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните структурни звена и служители в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишен отчет пред Общинския съвет за изпълнението на програмата, който ще е част от Годишния отчет за изпълнение на Програмата за опазване на околната среда. В правилата трябва да се определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславя от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на

контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки. По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите, подходящо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПОУПВП ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални, държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол на околната среда (МОСВ, ИАОС, РИОСВ) и земеделието (МЗХ, ДФЗ), на общинската информационна система и информация от различните дирекции и отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Орган за контрол по изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на Програмата през предходната календарна година.

За периодичното отчитане изпълнението на програмата е предвидено да се изготвя Годишен отчет. Годишният отчет ще се изготвя от експертите от общинската администрация до края на месец март на следващата година на база на събраната и анализирана през годината информация и на база проследяване на индикаторите за нейното изпълнение. Изготвените отчети също така се внасят и за информация в РИОСВ. Отчетът е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, който дава ясна информация за постигнатия напредък по изпълнението ѝ. Поради тази причина при изготвянето му е необходимо да се представят графики, таблици и фигури, които да онагледяват по-ясно напредъка по изпълнението на заложените мерки. Годишният отчет за изпълнение на програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите съдържа информация относно: общите условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината; действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на програмата; създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни; преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им; резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година; напредък по изпълнение на целите и мерките в програмата; заключение и приложения. Годишният отчет може да се публикува на официалната страница на общината за информиране на обществеността и заинтересованите страни.

Партньорският модел на управление е необходим за бъдещото развитие на Община Полски Тръмбеш. В процеса на изпълнение на политиката, свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на територията на общината, са въввлечени разнородни по своите интереси и функции заинтересовани страни - институции, организации, административни звена, общности (групи) от различни юридически и физически лица, които имат конкретен интерес във връзка с реализацията на тази публична политика и са нейни поддръжници или противници. С помощта на партньорството може да се осъществи целенасочено взаимодействие между тях, което ще гарантира успешното ѝ изпълнение и постигане на заложените резултати. Главната цел на действията за прилагане на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на тази политика, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на нейната реализация.

VIII. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

1. Закон за опазване на околната среда
2. Закон за почвите
3. Закон за опазване на земеделски земи
4. Закон за защита на растенията
5. Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, (обн. ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. и доп. – бр. 30 от 2002 г.)
6. Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ. бр.71 от 12 Август 2008 г.)
7. Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).
8. Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Р. България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.)
9. Програма за опазване на околната среда на община Полски Тръмбеш с период 2021 – 2028 г.
10. Общински план за развитие на община Полски Тръмбеш 2014 – 2020 г.
11. Общ устройствен план на община Полски Тръмбеш
12. Доклад за екологична оценка на Общ устройствен план на община Полски Тръмбеш

